

OPINIE

Wilders Performer

Als Geert Wilders in beeld en aan het woord is, is sprake van theater. Er is telkens spektakel. Zijn blonde kuif, zijn gelaatsuitdrukking, zijn manier van spreken en zijn zinsconstructie zijn goed geregisseerd. Wilders is een theaterman die zichzelf in scène zet, die de mensen imponeert door het beeld te beheersen. Wie op zoek is naar een antwoord op de persoon en de politiek van Wilders moet zich daarom realiseren dat hij het niet alleen moet opnemen tegen de inhoud, maar ook tegen het theaterstuk.

Bij zowel de inhoud als de manier van optreden kan Wilders bogen op sterke kanten. In de inhoud benoemt hij zaken waarmee mensen in hun alledaagse werkelijkheid te maken hebben. Zoals Bolkestein, de mastodont van Wilders, het onlangs nog samenvatte, ervaart een groep Nederlanders dat ze leven tussen allochtone medemensen die er andere gebruiken en andere opvattingen op na houden, die hun cultuur in stand wensen te houden en waarmee door de taalbarrière communicatie moeilijk gaat. Cijfers over werkeloosheid en jeugdcriminaliteit laten daarenboven zien dat bepaalde allochtone groepen daarin oververtegenwoordigd zijn. Wilders benoemt dit en heeft een punt, zeker bij de mensen die er in de samenleving direct mee te maken hebben.

Zijn stijl is helder en duidelijk. In de ogen van velen zegt hij waar het op staat. En dat spreekt aan. Daarbij roept hij het beeld op van een wilskrachtig iemand die de zaken nu eens eindelijk zal gaan oplossen. We kennen deze taal uit het verleden toen de VVD keer op keer sprak van puinruimen.

De keerzijde van de inhoudelijke kant van Wilders is dat hij een eenzijdig focus op de integratieproblematiek, dit probleem buiten alle proporties opblaast, de islam en het terroristisch fundamentalisme op een hoop gooit, maar daarbij geen haalbare oplossingen aandraagt. De oplossingen zijn voor een deel in strijd met de Nederlandse en Europese grondwetten. De problemen worden vereenvoudigd en de oplossingen evenzeer. Allochtonen het land uitzetten en niet binnen laten en tot integratie dwingen zijn niet echt werkbare strategieën. Veel wat hij zegt is retoriek. Dat is eigen aan de theaterman die meer bedacht is op het effect van het spel, dan op de werkelijkheid. Zijn stijl is the message.

Wilders provoceert, beledigt door mensen knettergek en zeurpiet te noemen. Hij heeft er ogenschijnlijk plezier in mensen te schoffelen. Hij is een terrorist met woorden en pleegt aanslagen met woorden. Wilders laat zich door niets of niemand tegenhouden en zegt er duidelijk bij dat niemand hem iets voorschrijft. Hier wordt de onverschrokken held ten tonele gevoerd. Daarbij maakt hij gebruik van dramatische overdrijving en roept hij een spookbeeld op. Zonder antagonist kan de protagonist niet schitteren. Niet alleen Fitna, zijn hele optreden heeft kenmerken van een dramatische film waarin personen gedemoniseerd worden en de held tegen deze personen ten strijde trekt om de beschaving te redden.

Wilders is niet alleen grillig, hij is ook slim, zelfs uitgekookt en roept het beeld op nieuwe politiek te bedrijven terwijl hij het oude spel van de machtspolitiek tot in de vingers beheerst en toepast.

Wilders kan alleen tegemoet getreden worden op zowel de inhoud als de stijl. De meeste politici lijken op dit moment geen antwoord te hebben op het theater van Wilders. Links bestrijdt Wilders op inhoud in een weloverwogen politieke taal, die de helft van de kiezers niet overtuigt. Rechts verneukt zich als schooljongens die het hem geflikt hebben.

Daarbij is in de huidige situatie waarin een aantal noodzakelijke bezuinigingen moet worden doorgevoerd, met consequenties voor vele burgers, een kabinet nodig met een zeer groot draagvlak. Niet een krakkemikkig kabinet dat tot stand komt door een kandidaat premier die voor eigen parochie preekt en uitsluitend rechts de vingers wil laten aflikken, een pragmaticus die er vooral op uit is de eigen partij te redden en een theaterman die vooral bezig is met zichzelf in scène te zetten. Niet een kabinet dat gebaseerd is op een regeerakkoord waarin politici vastleggen dat ze het recht hebben elkaar in het openbaar te blijven bestoken. Voor links geldt dat zij de problemen die rechts signaleert, dat zij Wilders en de mensen die op hem gestemd hebben nog beter moeten leren begrijpen.

In moeilijke tijden is een breed draagvlak en zijn wijze bestuurders en wijze oplossingen nodig. Nodig is een beschaafde liberale, sociale, christelijke en humane visie die daadwerkelijk dingen oplost, maar met eerbied voor medemensen. Met elkaar de beste oplossing zoeken, stoppen met elkaar vliegen afvangen en voor schut zetten en de tweede kamer niet tot een theatervoorstelling maken. Geen politiek van straatvechters, want die zijn er al genoeg, maar een politiek die straatvechters buiten gevecht kan stellen.

Als mastodonten daarbij kunnen helpen is dat niet verboden en vooral de denkers van de partijen zijn hier hard bij nodig. Inhoud en visie moeten voorop staan en niet theater en machtspolitiek. Dat betekent dat politici van alle partijen moeten proberen zich in het standpunt van de ander te verplaatsen, om het gelijk van de ander te onderkennen en met elkaar oplossingen te zoeken die goed en haalbaar zijn voor heel Nederland.

Welke beschaving willen wij? Hoe willen we in Nederland politiek bedrijven? Met een verkeerde opvatting van liberalisme waarin iedereen geschoffeerd mag worden, collega politici, allochtonen en moslims? Met populisme dat in een met visuele media doordrenkte staccato cultuur van oneliners aanslaat, terwijl nuanceren noodzakelijk is?

Politiek vraagt om een inhoud die de problemen nuanceert, en een stijl die mensen overtuigt. Dat betekent dus het punt dat Wilders maakt serieus nemen en zijn stijl beantwoorden met een levendige voordracht zonder abstracties die mensen kan overtuigen zonder tot populisme te vervallen.

Dr. Henk Smeijsters
Lector Hogeschool Zuyd
13 september 2010